مقاله تحقیقی

دوفصلنامه آموزش پزشکی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل
دوره چهارم، شمارهٔ ۲، بهار و تابستان ۱۳۹۵، صفحه ۱۲-۷

# بررسی دیدگاه دانشجویان بهداشت حرفه ای در مورد ویژگی های تدریس اثربخش

**بهنام محمدی(MSc)[۱*]**

۱- دانشکده بهداشت و پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران

**دریافت: ۹۴/۱۲/۲۰، اصلاح: ۹۵/۵/۲۶، پذیرش: ۹۵/۵/۲۷**

## خلاصه

**سابقه و هدف:** تحقیق در مورد میزان به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش در دانشگاه، بیش از هر چیز در یافتن کمبودها و جبران نواقص آموزشی موثر است؛ چرا که این امر تصویری نسبتا جامع از کیفیت آموزشی دانشگاه ارائه می دهد و منجر به تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف موجود در کیفیت تدریس استادان خواهد شد. این پژوهش با هدف تعیین ویژگی های تدریس اثربخش از نظر دانشجویان بهداشت حرفه ای انجام شده است.

**مواد و روشها:** این پژوهش به صورت توصیفی-مقطعی بر روی۹۲ نفر از دانشجویان رشته بهداشت حرفه ای با روش نمونه گیری سرشماری انجام شد. ابزار جمع آوری دادهها پرسشنامه ای شامل مهم ترین شاخص های تدریس اثربخش در چهار حیطه دانش پژوهی، روش تدریس، قدرت ایجاد ارتباط و شخصیت فردی بود. داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS 20 و روش آماری تحلیل واریانس چندمتغیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

**یافته ها:** یافته های این پژوهش نشان داد که از نظر دانشجویان عوامل موثر بر اثربخشی تدریس اساتید، به ترتیب اولویت در حیطه خصوصیات فردی، شیوایی و سادگی کلام (۶۴ درصد)، در حیطه روش تدریس، برقراری ارتباط بین درس و شغل آینده دانشجو (۵۶ درصد، در حیطه دانش پژوهی، تسلط بر موضوع (۶۱ درصد)، و در حیطه قدرت ارتباط با دانشجو، ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجو (۴۸ درصد) می باشند.

**نتیجه گیری:** بیان شیوا سادگی کلام از نظر دانشجویان مورد بررسی بیشترین تاثیر را در اثربخشی تدریس دارد که می توان با توجه بیشتر به آن در کنار سایر حیطه ها مانند دانش پژوهی، ارتباط خوب با دانشجو و روش های تدریس مناسب به اثربخشی تدریس و در نهایت ارتقای کیفیت آموزش دست یافت.

**واژه های کلیدی: اثربخشی، تدریس، دانشجو، بهداشت حرفه ای.**

## مقدمه

هنر تدریس، یکی از مهارت های مهم فنی و حرفه ای اساتید است که لازمه آن، شناخت فراگیرندگان، توجه به تفاوت های فردی و شناخت روش های یاددهی-یادگیری کارآمد است. تدریس تلاشی دوجانبه است که از یک سو یاددهنده به یادگیرنده کمک می کند تا بیشتر، بهتر و زودتر بیاموزد و از سوی دیگر، یادگیرنده یاد می گیرد که چگونه می تواند یاد بگیرد (۱). همه استادان علوم پزشکی به شیوه مورد نظر خود در تربیت نیروی انسانی کوشا هستند، ولی آنچه اهمیت دارد، این است که استادان درباره تجربه خویش تفکر کنند و تفکرشان را بر یادگیری دانشجویان متمرکز سازند؛ به طوری که اگر دوباره شانس تدریس را داشتند، از خود بپرسند که چه کار کنند تا کیفیت کلاس بهتر شود و آن را به شیوه ای متفاوت اجرا کنند (۲). آموزش فرایند پیچیده ای است، علاوه بر استفاده از روش های متفاوت آموزش، اهمیت دادن به ارتباطات که جز الویت مفاهیم پایه ای که دانشجویان رشته های علوم پزشکی باید آن را یاد بگیرند، بسیار ضروری است (۳). لازمه بالارفتن کیفیت کار اعضای هیات علمی افزایش آگاهی به فنون و روش های آموزش و تدریس و به کارگیری آنها در عرصه های مختلف علوم پزشکی است. از نظر صاحب نظران و متخصصین آموزش، فنون و روش های تدریس یکی از مهم ترین ملاک هایی است که یک مدرس باید داشته باشد (۴). تعامل در نظام های آموزشی به عنوان یک ارتباط دو طرفه بین دو نفر یا بیشتر با هدف کامل کردن یک تکلیف یا دستیابی به یک هدف از طریق بازخورد و هماهنگی بر اساس اطلاعات و فعالیت هایی که شرکت کنندگان در ان مشارکت دارند در نظر گرفته شده است. در این تعریف تعامل به صورت پیچیده به وسیله یادگیرنده از طریق مواردی مانند سوال کردن، پاسخ دادن، توضیح دادن، جستجو کردن، ارتباط برقرار کردن، تجزیه و تحلیل، ساختن و ارزیابی امکان پذیر می شود (۵). یادگیری به عوامل متعدد دیگری از جمله رفتارهای دانشجو، انگیزه یادگیری، محتوای برنامه درسی و محیط بستگی دارد، ولی پژوهشگران نشان داده اند که تدریس اثربخش در پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانشجو از سایر عوامل مهم تر است (۷-۶). ارزیابی تدریس اساتید با در دسترس داشتن شاخص های تدریس اثربخش امکان پذیر است و برای تعیین آنها از روش های مختلفی از جمله

* نویسنده مسئول مقاله: بهنام محمدی
آدرس: زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان ، دانشکده بهداشت و پیرا پزشکی، تلفن:۰۲۴۳۳۷۸۱۳۰۰
E mail: Mohammadibehnam19@chmail.ir

[ Downloaded from mededj.ir on 2026-11-16 ]

نظرخواهی از مدیران، همکاران، خود اساتید و دانشجویان می توان استفاده نمود (۸). یکی از مشکلات اساسی در آموزش دانشگاه ها، نداشتن شاخص های تدریس اثربخش است. ارزیابی تدریس اساتید بدون در دست داشتن شاخص های تدریس اثربخش نه تنها باعث بهبود کیفیت آموزش نمی شود، بلکه باعث افت کیفیت نیز می شود(۹).

تحقیق در مورد میزان به کار گیری معیارهای تدریس اثربخش در دانشگاه، بیش از هر چیز در یافتن کمبودها و جبران نواقص آموزشی موثر است؛ چرا که این امر تصویری نسبتا جامع از کیفیت آموزشی دانشگاه ارائه می دهد و منجر به تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف موجود در کیفیت تدریس استادان خواهد شد. به دنبال این امر دانشگاه باید در برنامه ریزی دوره های آموزش ضمن خدمت نیز موثر عمل کند و نیازهای واقعی استادان را در این زمینه، به گونه مطلوبی پیش بینی و برآورده سازد (۸).

تربیت نیروی انسانی کارآمد و موثر از جمله وظایف اصلی دانشگاه ها محسوب می شود. توجه به تربیت دانشجویان از نظر علمی، پژوهشی و فرهنگی اهمیت بسیاری داشته و نیازمند برنامه ریزی صحیح برای دستیابی به این هدف مهم می باشد. (۱۰). یکی از راه های گسترش و بهبود آموزش تعیین تاثیر روش های تدریس بر موفقیت دانشجویان و کارآیی تدریس است (۱۱). دانشجویان هر یک ویژگی های مختص به خود را دارند و همین امر موجب می شود که یک روش آموزش مخصوص، نیازهای یادگیری کلیه دانشجویان را برآورده نسازد. بنابراین ما به منظور انتقال دانش با توجه به واقعیت های آموزش و یادگیری به سبک های متنوعی نیاز داشته و باید ویژگی های یک تدریس اثربخش را لحاظ نماییم (۱۲).

تدریس اثربخش باید منظم و برانگیزاننده باشد و موجب علاقمندی دانشجویان شود (۱۳). حیطه های مهارتی که اثربخشی کار یک مدرس و میزان به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش در دانشگاه را تعیین می کنند عبارتند از: الف- صلاحیت و توانایی فنی علم و مهارت در درس مورد آموزش، ب- صلاحیت و توانایی اگاهی از برنامه ریزی، ارائه و ارزیابی آموزشی، ج- صلاحیت شخصی، ویژگی های شخصی و رفتاری موثر در فرایند تعلیم و تربیت (۱۴). تحقیقات انجام شده در این زمینه، بیشتر بر ارزیابی دانشجویان از تدریس و توانایی این شاخص ها در ارزیابی اثربخشی، تکیه دارند. بازخوردهای دانشجویان، اطلاعات ویژه ای را در اختیار مدرس قرار می دهد که وی می تواند در بهبود کیفیت عملکرد و اثربخشی خود از آنها بهره گیرد. مدرس پس از دریافت بازخوردها، نقاط ضعف خود را به تدریج برطرف می کند و اثربخشی خود را افزایش می دهد. این فرایند ماهیتی ارزشمند دارد و نشان دهنده همکاری نزدیک دانشجویان و مدرس است و هر دو باید به آن به مثابه تعامل و محرکی برای بهبود کیفیت آموزش بنگرند (۱۵). شناخت نظر دانشجویان در مورد ویژگی های تدریس اثر بخش می تواند برنامه ریزان را با نقاط قوت و ضعف آن دانشگاه آشنا و امکان اصلاح و بهبود کیفیت آن را فراهم کند. بنابراین، این پژوهش با هدف تعیین ویژگی های تدریس اثربخش از نظر دانشجویان بهداشت حرفه ای انجام شده است.

## مواد و روشها

این پژوهش به صورت توصیفی-مقطعی در سال ۹۳ به منظور تعیین مهم ترین شاخص های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان بهداشت حرفه ای دانشگاه علوم پزشکی زنجان انجام گرفت. نمونه این پژوهش را ۹۲ نفر از دانشجویان رشته بهداشت حرفه ای سال اول تا چهارم تشکیل داده اند. برای محاسبه حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که نمونه مورد نظر ۷۴ نفر بدست آمد، که با توجه به نزدیک بودن حجم نمونه بدست آمده به حجم جامعه مورد نظر، نمونه گیری با روش سرشماری انجام گردید و داده ها از همه دانشجویان جامعه جمع آوری گردید.

برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه ای استفاده شد که توسط عسگری و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی گیلان مورد استفاده قرار گرفته بود (۱۵). در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی پرسشنامه مورد استفاده از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب پایایی ۰/۹۴ بدست آمد.

یک بخش از پرسشنامه به منظور بررسی خصوصیات دموگرافیک دانشجویان (همچون جنس، سن، مقطع و رشته تحصیلی) استفاده شد. و بخش دیگر به منظور تعیین مهم ترین شاخص های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان در چهار جنبه دانش پژوهی (۴ ویژگی)، روش تدریس (۵ ویژگی)، قدرت ایجاد ارتباط (۵ ویژگی) و شخصیت فردی (۹ ویژگی) استفاده شد. از دانشجویان خواسته شد تا ویژگی های هر حیطه را به ترتیب اولویت مشخص کنند. مهم ترین مشخصه اولین مشخصه بود که امتیاز ۱ به آن تعلق می گرفت و اولویت های بعدی به ترتیب امتیاز ۲ و ۳ می گرفتند. برای تجزیه و تحلیل آماری داده های جمع آوری شده از روش آماری آزمون مجذور کای و تحلیل واریانس چند متغیری با استفاده از نرم افزار SPSS 20 استفاده شد.

## یافته ها

از مجموع کل دانشجویان شرکت کننده در این پژوهش ۵۳ درصد مذکر و ۴۷ درصد مونث بودند و میانگین سنی آنها ۲۴/۳۵ سال بود. یافته های این پژوهش نشان دادند که از نظر دانشجویان در حیطه خصوصیات فردی، شیوایی و سادگی کلام (۶۲ درصد)، علاقمندی به تدریس (۴۵ درصد) و قاطعیت و اعتماد به نفس بالا (۵۱ درصد) به ترتیب در اولویت اول، دوم و سوم مهم ترین ویژگی های یک استاد برای تدریس خوب و اثربخش قرار دارند. در حیطه روش تدریس، برقراری ارتباط بین درس و شغل آینده دانشجو (۵۸ درصد)، انتقال واضح مطالب (۳۱ درصد) و استفاده از وسایل کمک آموزشی (۳۴ درصد) به ترتیب از مهم ترین یژگی های یک روش تدریس خوب هستند.

در حیطه دانش پژوهی از نظر دانشجویان، تسلط بر موضوع درس (۶۲ درصد)، سابقه تدریس (۵۲ درصد) و ارائه مطالب جدید درسی (۳۷ درصد) به ترتیب در اولویت اول، دوم و سوم قرار دارند. و نهایتا دانشجویان در حیطه قدرت ارتباط با دانشجو، ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجو (۴۶ درصد)، عدالت در ارزشیابی (۵۳ درصد) و رفع اشکالات درسی در صورت نیاز (۳۲ درصد) را به ترتیب در اولویت اول، دوم و سوم ویژگی های تدریس اثربخش مشخص نمودند. همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود در ویژگی های تدریس اثربخش از نظر دانشجویان دختر و پسر در مولفه خصوصیات فردی با (P=۰/۰۰ و F=۲۲۴۳/۳۳۵)، مولفه روش تدریس با (P=۰/۰۰ و F=۹۳۵/۳۳۳)، مولفه دانش

[ Downloaded from mededj.ir on 2026-11-16 ]

پژوهی با (P=۰/۰۰ و F=۳۲۱/۳۳۳)، و مولفه قدرت ارتباط با دانشجو (P=۰/۰۰ و F=۸۴۶/۰۸۳) تفاوت معنی دار آماری با یکدیگر دارند.

**جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و همبستگی متغیرها**

| | میانگین | انحراف معیار | خصوصیات فردی | روش تدریس | دانش پژوهی |
|---|---|---|---|---|---|
| خصوصیات فردی | ۱۴/۲۱ | ۴/۷۸ | | | |
| روش تدریس | ۸/۹۶ | ۲/۸۸ | **۰/۸۸ | | |
| دانش پژوهی | ۵/۶۵ | ۱/۷۲ | **۰/۶۷ | *۰/۴۵ | |
| قدرت ارتباط با دانشجو | ۸/۸۱ | ۲/۹۷ | **۰/۷۴ | **۰/۹۰ | *۰/۴۷ |

*سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ **سطح معناداری کمتر ۰/۰۱

**جدول۲: دیدگاه دانشجویان در رابطه با اولویت های تدریس اثربخش**

| حیطه | گویه ها | اولویت اول | | اولویت دوم | | اولویت سوم | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | فراوانی | درصد | فراوانی | درصد | فراوانی | درصد |
| خصوصیات فردی | قاطعیت و اعتماد به نفس بالا | ۲۰ | ۲۲ | ۲۳ | ۲۵ | ۴۷ | ۵۱ |
| | انتقادپذیری | ۴۵ | ۴۹ | ۲۵ | ۲۷ | ۱۵ | ۱۷ |
| | شادابی و شوخ طبعی | ۳۸ | ۴۱ | ۱۹ | ۲۱ | ۱۶ | ۱۸ |
| | شیوایی و سادگی کلام | ۵۷ | ۶۲ | ۷ | ۸ | ۲۰ | ۲۲ |
| | آراستگی ظاهر | ۲۵ | ۲۷ | ۳۹ | ۴۲ | ۵ | ۶ |
| | رعایت اخلاق و رفتارهای مورد پسند اجتماع | ۱۰ | ۱۱ | ۲۱ | ۲۳ | ۱۴ | ۱۵ |
| | احترام به دانشجو | ۴۳ | ۴۷ | ۱۲ | ۱۳ | ۲۶ | ۲۸ |
| | علاقمندی به تدریس | ۵۰ | ۵۴ | ۴۱ | ۴۵ | ۲۳ | ۲۵ |
| | وقت شناسی | ۳۳ | ۳۶ | ۲۹ | ۳۱ | ۱۳ | ۱۴ |
| روش تدریس | تفکر و مباحثه در کلاس | ۲۲ | ۲۴ | ۱۹ | ۲۱ | ۲۷ | ۲۹ |
| | استفاده از وسایل کمک آموزشی | ۴۰ | ۴۳ | ۱۸ | ۲۰ | ۳۱ | ۳۴ |
| | نظم و سازماندهی مطالب | ۲۹ | ۳۱ | ۳۳ | ۳۶ | ۲۱ | ۲۳ |
| | انتقال واضح مطالب | ۵۰ | ۵۴ | ۲۹ | ۳۱ | ۲۱ | ۲۳ |
| | برقراری ارتباط بین درس و شغل آینده دانشجو | ۵۳ | ۵۸ | ۱۶ | ۱۷ | ۲۲ | ۲۴ |
| دانش پژوهی | سابقه تدریس | ۲۹ | ۳۱ | ۴۸ | ۵۲ | ۱۹ | ۲۱ |
| | ارائه مطلب جدید | ۲۸ | ۳۰ | ۲۱ | ۲۳ | ۳۴ | ۳۷ |
| | تسلط بر موضوع | ۵۷ | ۶۲ | ۱۵ | ۱۶ | ۲۳ | ۲۵ |
| قدرت ارتباط با دانشجو | مشارکت دانشجو در بحث | ۱۹ | ۲۱ | ۲۹ | ۳۲ | ۲۴ | ۲۶ |
| | رفع اشکال در صورت نیاز | ۲۷ | ۲۹ | ۳۹ | ۴۲ | ۲۹ | ۳۲ |
| | دسترسی به استاد در خارج از کلاس | ۲۷ | ۲۹ | ۴۱ | ۴۴ | ۲۴ | ۲۶ |
| | عدالت در ارزشیابی | ۳۸ | ۴۱ | ۴۹ | ۵۳ | ۲۷ | ۲۹ |
| | ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجو | ۴۲ | ۴۶ | ۲۸ | ۳۰ | ۱۸ | ۲۰ |

**جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری نظر دانشجویان دختر و پسر درباره ویژگی های تدریس اثربخش**

| متغیر | مجموع مجذورات | d.f | میانگین مجذورات | F | P | مجذور اتا |
|---|---|---|---|---|---|---|
| خصوصیات فردی | ۲۲۴۳/۳۳۵ | ۱ | ۲۲۴۳/۳۳۵ | ۱۰۰/۶۵۹ | ۰/۰۰ | ۰/۳۷ |
| روش تدریس | ۹۳۵/۳۳۳ | ۱ | ۹۳۵/۳۳۳ | ۱۰۶/۸۰۶ | ۰/۰۰ | ۰/۵۴ |
| دانش پژوهی | ۳۲۱/۳۳۳ | ۱ | ۳۲۱/۳۳۳ | ۹۵/۱۴۹ | ۰/۰۰ | ۰/۴۵ |
| قدرت ارتباط با دانشجو | ۸۸۶/۰۸۳ | ۱ | ۸۸۶/۰۸۳ | ۱۱۲/۱۴۶ | ۰/۰۰ | ۰/۴۹ |

[ Downloaded from mededj.ir on 2026-11-16 ]

## بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر که به بررسی ویژگی های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان پرداخت، نشان داد که اولویت های حیطه تدریس اثربخش از دیدگاه

دانشجویان به ترتیب حیطه های خصوصیات فردی استاد، دانش پژوهی، روش تدریس و قدرت ارتباط با دانشجو در اولویت می باشند. موضوع دیگری که به آن پرداخته شد مقایسه نظر دانشجویان دختر و پسر با یکدیگر راجع به شیوه های تدریس اثربخش بود. نتایج این پژوهش نشان داد که از نظر دانشجویان در حیطه خصوصیات فردی استاد، ویژگی شیوایی و سادگی کلام مهمترین ویژگی یک استاد برای انجام تدریس اثربخش می باشد. در مطالعه قربانی مهم ترین خصوصیات یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان به ترتیب تسلط استاد بر درس مورد تدریس، شیوایی بیان، نحوه سامان دهی و تنظیم درس و علاقمندی به تدریس بوده است؛ از طرفی دیگر، قاطعیت و سختگیری، علاقمندی به پژوهش و سابقه تدریس از ویژگی هایی بودند که دانشجویان کمترین اهمیت را برای آن قائل بودند (۱۶). همچنین در مطالعه ظهور و اسلام نژاد در جنبه شخصیت فردی مهمترین ویژگی ها بیان شیوا و ساده، اعتماد به نفس، قاطعیت، علاقمندی به تدریس و معلمی شناخته شده است(۸).

در حیطه دانش پژوهی، تسلط بر موضوع تدریس از نظر دانشجویان به عنوان مهم ترین ویژگی تدریس اثربخش به عنوان اولویت اول مشخص شد. در مطالعه شایسته فرد و همکاران ارائه مطالب به روز و سابقه آموزشی مهم ترین اولویت ها شناخته شدند (۱۷). در مطالعه ظهوری و اسلام نژاد در زمینه دانش پژوهی مهمترین ویژگی ها علم و دانش، ارائه مطالب نو وسابقه تدریس بوده است(۸). همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که در حیطه روش تدریس، از نظر دانشجویان برقراری ارتباط بین درس و شغل آینده دانشجو اولین اولویت می باشد و مهم ترین ویژگی تدریس اثربخش است. در مطالعات انجام شده در دیگر دانشگاه های کشور شیوایی بیان و قدرت تفهیم مطالب و تاثیر گذاری اساتید در انگیزه فراگیر به عنوان شاخص های عمده روش تدریس و از مهم ترین عوامل در تدریس موفق و موثر شناخته شده اند (۱۷). در مطالعه ظهور و اسلامی نژاد در جنبه روش تدریس به ترتیب مهم ترین ویژگی ها انتقال شفاف و واضح مطالب، آماده سازی فضای کلاس برای تفکر و بحث و توالی منطقی مطالب در هنگام تدریس شناخته شده است. در یک مطالعه در جنبه روش تدریس به ترتیب مهمترین ویژگی های انتقال شفاف و واضح مطالب، آماده سازی فضای کلاس برای تفکر و بحث و توالی منطقی مطالب در هنگام تدریس شناخته شده است و در زمینه دانش پژوهی، مهمترین ویژگی ها علم و دانش، ارائه مطالب نو و سابقه تدریس بوده است. در جنبه شخصیت فردی نیز مهمترین ویژگی ها بیان شیوا و ساده، اعتماد به نفس، قاطعیت، علاقمندی به تدریس و معلمی شناخته شده است (۸). متخصصان آموزش بر این عقیده اند که تدوین طرح درس علاوه بر تسهیل شیوه تدریس، سبب ترغیب دانشجویان برای شرکت در بحث های یادگیری می شود (۱۸). نهایتا از نظر دانشجویان در حیطه قدرت ارتباط با دانشجو، ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجو به عنوان مهم ترین ویژگی تدریس اثربخش مشخص شد. در مطالعه قدمی به نظر دانشجویان مهم ترین عوامل موثر در ارتباط دانشجو و استاد، فن بیان و رعایت مهارت های تدریس توسط استاد (۰/۸۴٪)، سطح علمی استاد (۸۱/۵٪)، تجربه استاد (۵/۷۶٪)، اخلاق استاد (۶۸/۵٪) بود (۱۹).

آقاجانی با نظرخواهی از دانشجویان برای بررسی معیارهای یک استاد خوب، شخصیت فردی، دانش پژوهی، روش تدریس، شیوایی بیان و تسلط بر موضوع درس و آمادگی برای رفع اشکال را از مهمترین عوامل یک تدریس موفق می داند؛ وی خاطر نشان می سازد که به دلیل تعامل دو طرفه در فرایند تدریس، بهبود این موارد در نهایت احساس رضایت را در دانشجویان افزوده و کیفیت آموزش را بهبود می بخشد (۲۰).

در مطالعه ای دیگر مهمترین ویژگی های تدریس اثربخش کلام و لحن مناسب، علاقمندی به تدریس و رعایت هنجارهای اجتماعی و اخلاقی بوده است(۲۱)؛ در مطالعه شریفی ویژگی های استاد خوب از نظر دانشجویان، شیوایی بیان، تسلط استاد در مورد تدریس، نحوه سازماندهی و تنظیم درس و آمادگی برای کمک به رفع مشکل دانشجویان، مطرح شده و مهمترین معیار تسلط بر تدریس بوده است (۲۲).

دانشگاه ها و مخصوصا اساتید دانشگاهی باید با روش هایی که ذکر آن رفت و ویژگی های تدریس اثربخش را از نظر دانشجویان جویا شوند و سعی کنند تا آنها را برآورده کنند تا موجب ارتقای سطح یادگیری و بازده کلاس های آموزشی شده و همچنین رضایت دانشجویان جلب شود و در کنار آن انگیزه ای برای توجه هر چه بیشتر دانشجویان به درس باشد. در این راستا باید تلاش شود هر چه بیشتر برای ارتقای سطح کیفیت آموزش نظر دانشجویان در کنار نظر اساتید برای بازدهی هر چه بیشتر دروس و کلاس ها اعمال شود. همچنین باید بحث جنسیت در نظر گرفته شده و به نظرات متفاوت دانشجویان دختر و پسر توجه گردد تا بازده مطلوب هم برای یاددهنده و هم برای یادگیرنده حاصل شود. با در نظر گرفتن همه این مسائل می باشد که بحث آموزش و تدریس مطلوب خواهد بود.

## تقدیر و تشکر

در پایان از دانشجویان رشته بهداشت حرفه ای دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی زنجان که در این پژوهش شرکت و همکاری کردند تقدیر و تشکر می گردد.

[ Downloaded from mededj.ir on 2026-11-16 ]

# Study the opinions of occupational health students about the characteristics of effective teaching

**B. Mohammadi(MSc)**[1*]

1. Faculty of Helth & Paramedicine, Zanjan University of Medical Sciences, Zanjan, Iran

**Biannual Medical Education, Babol Univ Med Sci; 4(2); Spring & Summer 2016; pp: 7-12**

**Received: March 10th 2015, Revised: Aug 16th 2016, Accepted: Aug 17th 2016.**

## ABSTRACT

**BACKGROUND AND OBJECTIVE:** Research on the use of standards for effective teaching at the University is effective more than anything to find deficiencies and compensate for the short comings of the training, because it is a fairly comprehensive picture of the quality of educational offers which led to strengthening of the strengths and eliminate weaknesses in the quality of professors teaching. This study was carried out of to determine the characteristics of effective teaching from the perspective of occupational students.

**METHODS:** This descriptive- cross sectional study was conducted on 92 students of Occupational health students. For gathering data questionnaire including the most effective teaching indicators in four areas of scholarships, teaching method, communication ability and personal character was used. The collected data were analyzed by using SPSS (ver.20) and multivariable analysis of variance (MANOVA).

**FINDINGS:** The results base on students viewpoints showed that factors influencing the effectiveness of teaching are: eloquent expression of basic characteristics of area (64%), Its contact between the school and the student's career in teaching methodology (56%), Mastery of the subject in the fields of research (61%), in the field of strength relationship with student, friendly relationship with student (48%) respectively.

**CONCLUSION:** From the perspective of students, eloquent expression has the greatest impact on teaching effectiveness, so by concentrating more as well as using appropriate teaching methods, strengthening personal character and scholarship it is possible to achieve teaching effectiveness and improve quality of education.

**KEY WORDS:** *Effectiveness, Teaching, Occupational health students*

*Corresponding Author; **Behnam Mohammadi**
Address: Faculty of Helth & Paramedicine, Zanjan University of Medical Sciences, Zanjan, Iran
Tel: +98 2433781300
E-mail: Mohammadibehnam19@chmail.ir

[ Downloaded from mededj.ir on 2026-11-16 ]

## References

1.Verloop N, Meijer P, Jan VD. Teacher knowledge and the knowledge base of teaching. International Journal of Educational Research. 2001; 3 (65). Www. Elsiver. Com/ locate/ jedures

2.Yadegarzadeh M. The influence of formative assessment on educational achievement of the fourth grade students in science. Training & Learning Researches. 2008; 1(27): 67-80. [In Persian]

3.Mokhtari J, Ebadi A, Alhani F. Importance of role-model teaching in nursing students' education. Educational Strategies in Medical Sciences. 2011; 3(4):149-54. [In Persian]

4.Foley RP, Smilansky J. Teaching techniques: a handbook for health professionals. Keyhan publicatios. 1994.

5.Gilbert L, Moor DR. Building interactivity into web courses, Tool for social and instructional. Educational Technology. 1998; 38(3): 29-35.

6.Arasteh H, Mahmoodi-Rad M. Effective teaching, an approach based on evaluation of instruction by students. Koomesh. 2004; 5(2): 1-8. [In Persian]

7.Nasiri E, Asgari F, Faghani M, Bahadori MH, Mohammad-Ghasemi F, Hosseini F, et al. Effective teaching an approach based on student's evaluation. Research in Medical Education, Guilan University of Medical Sciences. 2009; 11(4): 39-44. [In Persian]

8.Zohoor AR, Islami-Nejad T. Effective teaching criteria as viewed by Kerman University of Medical Sciences students. Payesh, Journal of the Iranian Institute for Health Sciences Research. 2002; 4 (1): 5-13. [In Persian]

9.Seif AA. Methods of educational measurement and evaluation. Tehran: Doran; 2003. [In Persian]

10.Salehi Sh, Hassan-Zahrayi R, Ghazavi Z, Amini P, Ziaei Sh. The characteristics of effective clinical teachers as perceived by nursing faculty and student. Iranian Journal of Medical Education. 2004; 4 (1): 37-43.

11.Fitzpatric j. Evaluating teaching effectiveness. Nursing Education Perspectives. 2004; 25(3):109.

12.Beran G, Atcinz M. [Amoozesh moaser dar amoozesh ali]. [Dissertation] Tehran; 2007. [In Persian]

13.Miller DR, Miller MF. Instruction for college teaching. Miri V, translator. 2thed. Tehran: Samt; 2004. [In Persian]

14.Safavid A. General methods and techniques of teaching. Tehran: Mahyar; 2008. [In Persian]

15.Asgari F, Mahjoub H. Comparative characteristics of effective teaching from perspective of teachers and students of Guilan University of Medical Sciences. Strides in Development of Medical Education. 2010; 7 (1). 26-33. [In Persian]

16.Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good University lecturer. Koomesh, Journal of Semnan University of Medical Science. 2009; 2(10): 77-84. [In Persian]

17.Shayestehfard M, Houshyari H, Cheraghian B, Latifzadeh S. Nurse's opinion towards barriers and facilitators of clinical utilization of research results in Abadan and Khorramshahr hospitals. Iranian Journal of Medical Education. 2011; 10(4):340-9. [In Persian]

18.Schmidt HG, Van-der-Arend A, Moust JH, Kokx I, Boon L. Influence of tutors subject matter expertise on student effort and achievement in problem-based learning. Academic Medicine. 1993; 68(10):784-91.

19.Ghadami A, Salehi B, Sajadi Sh, Naji H. Students points of view regarding effective factors in establishing communication between students and faculty members. Iranian Journal of Medical Education. 2007; 1(7): 149-54. [In Persian]

20.Saberian M, Haji-Aghajani S, Ghorbani R, Malek M. Instructors point of view about lesson planning, Semnan Medical University. 2002; Journal of Babol University of Medical Sciences. 2003; 2(1): 33-6.

21.Soltani S K, Ghaderi, A. Compiling effective teaching criterion: characteristics of effective teaching as viewed by Iran University of Medical Sciences and Health Services basic sciences centers students & staffs. Journal of Iran University of Medical Science. 2001; 22(7): 287-90. [In Persian]

22.Sharifi M, Jourabchi Z, Alipour M. Teacher's effectiveness on student assessment of teachers and the course. The Journal of Qazvin University of Medical Sciences & Services. 2002; 22(5): 81-7. [In Persian]

[ Downloaded from mededj.ir on 2026-11-16 ]